

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS TZAV • MAAMAR 6

להבין מ"ש בהגדה מצה זו שאנו אוכלים ע"ש...

Pour comprendre « Cette
matsa que nous mangeons »

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/likutei-torah/tzav/6/

1 להבין מ"ש בהגדה מצה זו שאנו אוכלים ע"ש מה ע"ש שלא הספיק כו' כי גרשו כו'.

Pour comprendre ce qui est dit dans la Haggada: «Cette matsa que nous mangeons, pour quelle raison ? Parce que [la pâte] n'eut pas le temps», etc., «car ils furent chassés», etc.

דמשמע הא אלו לא גורשו והספיק להחמיץ היו אוכלים חמץ, והלא כבר נצטוו בעשור לחדש הזה כו' על מצות ומרורים יאכלוהו.

Cela semble impliquer que, s'ils n'avaient pas été chassés et que [la pâte] avait eu le temps de fermenter, ils auraient mangé du hamets. Pourtant, il leur avait déjà été ordonné: «Le dixième jour de ce mois», etc., [et] «avec des matsot et des herbes amères, ils le mangeront».

וגם לדורות נצטוו שבעת ימים שאור לא ימצא כו' בכל מושבותיכם תאכלו מצות ובפסוק עצמו יש להבין שהציווי שלדורות היה זכר ליצי"מ [ליציאת מצרים].

Pour les générations aussi, il leur fut ordonné: «Pendant sept jours, qu'aucun levain ne se trouve», etc., [et] «dans toutes vos demeures, vous mangerez des matsot». Et il faut comprendre, dans le verset lui-même, en quoi le commandement destiné aux générations était un souvenir de la sortie d'Égypte.

והלא פסח מצרים אינו נוהג איסור חמץ אלא יום א' כדאיתא בגמרא (פ"ט דפסחים דצ"ו ע"ב).

Pourtant, lors du Pessa'h d'Égypte, l'interdiction du hamets ne s'appliquait que pendant un jour, comme il est dit dans la Guemara (chapitre 9 de Pesachim, folio 96b).

והענין דפסח מצרים אינו נוהג אלא יום א', ולכן דוקא כי גורשו ומחמת זה הוא שאכלו

L'explication est que le Pessa'h d'Égypte ne s'appliquait que pendant un jour ; c'est pourquoi ce fut précisément parce qu'ils furent chassés, et à cause de cela, qu'ils mangèrent

מצה גם בשאר ימות הפסח וכ"כ [וכן כתב] המזרחי בפ' ראה ע"פ כי בחפזון יצאת ואעפ"כ [ואף על פי כן] הציווי שלדורות ז' ימים והם זכר ליצי"מ [ליציאת מצרים].

de la matsa également pendant les autres jours de Pessa'h. C'est aussi ce qu'écrit le Mizra'hi, dans Parshas Re'eh, sur le verset: «Car c'est dans la précipitation que vous êtes sortis.» Néanmoins, le commandement destiné aux générations porte sur sept jours, et ceux-ci sont un souvenir de la sortie d'Égypte.

ולהבין קצת ענין אכילת מצה יש להקדים ענין מועדים לשמחה שעיקר המועדים הוא בחיי השמחה

Pour comprendre quelque peu la question de la consommation de matsa, il faut d'abord expliquer la notion de «fêtes pour la joie»: l'essence des fêtes est l'aspect de la joie,

וכדכתיב ושמחת בחגך שאז הוא זמן גילוי מוחין דאימא דהיינו מ"ש בהלל מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה.

comme il est écrit : «Et tu te réjouiras en ta fête» ; car c'est alors le moment du dévoilement de l'intellect (mo'hin) d'Imma. C'est ce qu'exprime le Hallel : «Il établit la femme stérile (akeres) de la maison [comme] une mère joyeuse de ses enfants.»

2 והנה בשבת הוא גילוי מוחין דאבא והם יותר עליונים ואין שם בחינת גילוי שמחה כביו"ט [כיום טוב].

Or, le Chabbat, il y a une révélation de l'intellect (mo'hin) d'Abba, qui est plus élevé, et il n'y a pas là de révélation de joie comme à Yom Tov.

אך הענין כי הנה ביאור מהות מוחין דאימא יובן במה שנודע שיש ב' בחי' בגילוי אור א"ס ב"ה.

Mais voici l'explication : la nature essentielle de l'intellect d'Imma se comprendra à partir de ce qui est connu, à savoir qu'il existe deux niveaux dans la révélation de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il.

הא' בחי' ההשתלשלות וסדר המדרגות שהם בחי' ההמשכות מעילה לעילה כו' הארה והארה דהארה כו'.

Le premier est le niveau de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout) et de l'ordre des degrés, qui consiste en des émanations successives de cause en cause, etc., une lumière et une lumière de lumière, etc.,

כמשל שכל במדות ומדות במחשבה כו' שכל בחי' ההשתלשלות דרך כלל נקי יש מיש. והב' למעלה מן ההשתלשלות יש מאין ממש מאין המוחלט כו'.

comme dans l'exemple de l'intellect qui donne naissance aux attributs émotionnels (midot), et des attributs émotionnels qui donnent naissance à la pensée, etc. ; car l'ensemble de l'hichtalchelout, en général, est appelé quelque chose à partir de quelque chose (yech mi-yech). Le second est au-dessus de l'hichtalchelout : véritablement quelque chose à partir de rien (yech mé-ayin), à partir du néant absolu, etc.

3 והנה בהשתלשלות עלה ועלול כשהעלול מתקרב לעילתו ממטה למעלה הנה הוא משיג את עילתו.

Or, dans l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), lorsqu'un effet se rapproche de sa cause, en s'élevant d'en bas vers le haut, il saisit sa cause.

ולכן הוא שש ושמה בו ותהי השמחה גדולה כמשל בן המלך שיצא מן השביה ובא וראה את פני אביו.

C'est pourquoi il se réjouit et exulte en elle, et sa joie est grande, comme dans l'analogie du fils du roi qui est sorti de captivité, est venu et a vu le visage de son père.

כך תהיה שמחת העלול בהגלות נגלות עליו אור העלה שלמעלה תחת אשר ירד בהשתלשלות ונעשה מרחק רב בינו ובין עילתו ורחק מאור פניו בסתר

Telle sera la joie de l'effet lorsque la lumière de la cause supérieure se révèle ouvertement à lui, alors qu'il était descendu à travers l'hichtalchelout, qu'une grande distance s'était ainsi creusée entre lui et sa cause, et qu'il avait été éloigné de la lumière de son visage, dans la dissimulation des

המדרגות והכל הוא מפני שעתה בגילוי זה יש לו השגה איך שיצא מאפילה לאור גדול ומאכל ליו"ט [ליום טוב] ומשעבוד לגאולה כו'.

niveaux. Tout cela tient au fait qu'à présent, dans cette révélation, il saisit comment il est sorti des ténèbres vers une grande lumière, du deuil vers la fête, et de la servitude vers la délivrance, etc.

4 וזהו ענין יו"ט [יום טוב] גילוי השמחה שמבחי עקרת הבית נעשה אם הבנים שמחה. פי' כי עקרת מלשון

עקרה ומלשון כחולדה זו הדרה בעיקרי בתים בגמ' [בגמרא] פ' בתרא דפסחים

Et tel est le sens du jour de fête : le dévoilement de la joie, par lequel celle qui est « la maîtresse de la maison » devient « une mère joyeuse de ses enfants ». Le sens est que « maîtresse » se rattache au terme « stérile », ainsi qu'à l'expression « comme cette belette qui demeure dans les fondations des maisons », dans le Talmud, dernier chapitre de Pessa'him.

והיא בחי' מלי' שמלובשת כל יומין דחול בבי"ע בקי"נ [בקליפת נוגה] כן פי' בספר שו"ס [שושן סודות] לתלמיד הרמב"ן [הרבי משה בן נחמן] ז"ל [זכרנו לברכה / זכרונם לברכה].

Et elle est le niveau de Mal'hout, qui, pendant tous les jours de semaine, est revêtue dans [les mondes de] Béria, Yetsira et Assiya, au sein de la kelipa noga. C'est ainsi que l'explique le livre Chouchan Sodot, dû à un disciple du Ramban, de mémoire bénie.

5 וביו"ט [וביום טוב] היא עולה למעלה באצי' בבחי' אם הבנים בינה והשגה באור א"ס הנגלה אז שאור א"ס

משתלשל ויורד

Et, à Yom Tov, elle s'élève dans Atsilout, au niveau de la « mère des enfants » : Bina, la compréhension de la Lumière infinie (Or Ein Sof) qui se révèle alors ; car la Lumière infinie descend et se déploie degré après degré.

אז באופן שיהיה דרך ומבוא לתפיסא והשגה במה שיכולים להשיג מאור א"ס ב"ה הנגלה ואיך שהגילוי רב מאד עד

à ce moment-là, de telle sorte qu'il y ait une voie et une entrée pour saisir et comprendre ce qui peut être compris de la Lumière infinie, béni soit-Il, qui se révèle, et combien grande est cette révélation, jusqu'à...

כי נהפך להם מיגון לשמחה ושהיו בחשך ראו אור גדול הוא גילוי אור א"ס ב"ה המתגלה בבחי' יש והשגה להיות איזו תפיסא והשגה באור פני מלך המתגלה אז.

elle se transforme pour eux « de la tristesse en joie », et ceux qui étaient « dans l'obscurité ont vu une grande lumière ». C'est la révélation de la Lumière infinie, béni soit-Il, qui se dévoile sous la forme du yéch (existence) et de la compréhension, afin qu'il y ait une certaine saisie et compréhension de la lumière de la face du Roi qui se révèle alors.

6 וכמו עד"מ הנשמה שמתענגת בעוה"ב [בעולם הבא] מזיו השכינה תחת היותה מתלבשת בגוף הגשמי ונפרדה משם ועלתה למקור חוצבה שמתענגת בגי"ע [בגן עדן] העליון ונהנית מזיו כו'

Ainsi, à titre d'analogie, l'âme qui, dans le Monde futur, se délecte du rayonnement de la Chekhina: au lieu d'être revêtue du corps matériel, elle s'en est séparée et est remontée à la source dont elle a été taillée; là, elle se délecte dans le Gan Eden supérieur et jouit du rayonnement, etc.,

הנאה ותענוג נפלא וע"ז נאמר להנחיל אוהבי יש שמתגלה אור א"ס בבחי' יש להיות השגה ותפיסא להנשמה להיות נהנית מזיו ואור הנ"ל דהיינו שיש השגה והבנה איך שיצאה מאפילה לאור גדול כו'.

un plaisir et une délectation merveilleux. C'est à ce sujet qu'il est dit: «Faire hériter le yesh à ceux qui M'aiment»: la Lumière infinie (Or Ein Sof) se révèle dans le mode du yesh, de sorte que l'âme puisse comprendre et saisir, et ainsi jouir du rayonnement et de la lumière mentionnés plus haut; autrement dit, elle comprend et saisit comment elle est sortie des ténèbres pour parvenir à une grande lumière, etc.

וזהו בנהר יעברו ברגל שם נשמחה בו פי' בנהר היוצא מעדן שהוא בינה הוא העלייה בכל רגל משלשה רגלים ושם הוא מקור השמחה.

Et c'est là le sens de: «Ils traverseront le fleuve à pied (beregel); là, nous nous réjouissons en Lui.» C'est-à-dire que dans le fleuve qui sort d'Éden, lequel est Bina, a lieu l'élévation à chaque fête (regel) parmi les trois fêtes de pèlerinage; et là se trouve la source de la joie.

(ועמ"ש מזה בד"ה הוי"י לי בעזרי). וכ"ז [וכל זה] הוא מבחי' מוחין דאימא בינה עוה"ב [עולם הבא] ג"ע [גן עדן]

עליון גילוי תענוג הנשמות לפי השגתם

(Et voyez ce qui est écrit à ce sujet dans le discours commençant par «Havaya est avec moi parmi ceux qui me secourent.») Tout cela relève du niveau de l'intellect (mo'hin) d'Imma: Bina, le Monde futur, le Gan Eden supérieur, la révélation de la délectation des âmes selon ce qu'elles comprennent.

אבל מוחין דאבא החכמה מאין תמצא אין נקי' מה שאינו מושג למעלה מעלה מבחי' בינה והשגה

Mais l'intellect d'Abba, [dont il est dit:] «'Hokhma se trouve à partir du ayin»: le ayin désigne ce qui ne peut être compris, très, très au-dessus du niveau de Bina et de la compréhension;

דהיינו שמתגלה בחי' אור א"ס ב"ה מה דלית מחשבה תפיסא כו' ולא ניתן ליהנות בו מאחר שאין שם שום תפיסא והשגה.

c'est-à-dire que se révèle le niveau de la Lumière infinie, béni soit-Il, dont «aucune pensée ne peut saisir», etc.; et il n'est pas donné d'en jouir, puisqu'il n'y a là absolument aucune saisie ni compréhension.

7 וענין גילוי זה הוא ביטול ההשגה וביטול הנשמות במציאות באור א"ס ב"ה דלית מחשבה כו' והגילוי הזה הוא שמתגלה בשבת,

La nature de cette révélation est l'annulation de la compréhension, ainsi que l'annulation des âmes dans [leur existence même], au sein de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, que «nulle pensée [ne peut saisir]», etc.; cette révélation est celle qui se dévoile le Chabbat.

ולכן אמרו בקושי התירו לדבר בד"ת [בדברי תורה] בשבת כי אורייתא מחכמה נפקת פי' נפקת יוצאת

לחוץ כמו נפקת לבר שהיא הארה בלבד היוצאת מחכמה

C'est pourquoi ils ont dit: «Ce n'est qu'avec difficulté qu'ils ont permis de prononcer des paroles de Torah le Chabbat», car «la Torah émane de 'Hokhma». Le sens de nafka est «sort vers l'extérieur», comme dans nafka levar («sort au-dehors»): ce n'est qu'un rayonnement qui sort de 'Hokhma,

אבל עצמיות החכמה היא רמה ונשגבה למעלה מעלה מבחי' אורייתא (וכמ"ש במ"א בד"ה עוטה אור כשלמה בשם האריז"ל [האריז"ל זכרוננו לברכה] בפ"י נובלות חכמה שלמעלה תורה ועמ"ש בביאור ע"פ יונת)

mais l'essence de 'Hokhma est élevée et sublime, bien au-dessus du niveau de la Torah. (Comme cela est expliqué ailleurs, dans le discours commençant par «Il se revêt de lumière comme d'un manteau», au nom de l'Arizal, de mémoire bénie, à propos du sens de «La Torah est le fruit tombé (novlos) de la 'Hokhma supérieure»; et voyez ce qui est écrit dans l'explication du verset «Ma colombe».)

ובגילוי זה לא שייך שמחה ותענוג שאין השמחה והתענוג נראה ונרגש אלא במה שיש תפיסא והשגה איך שיצא מאפילה לאור גדול והיינו מאחר שנרגש בחי' אור גדול שהוא בבחי' מעלה מעלה.

Dans cette révélation, la joie et le plaisir n'ont pas leur place; car la joie et le plaisir ne se manifestent et ne se ressentent que là où l'on peut saisir et comprendre comment on est passé des ténèbres à une grande lumière; autrement dit, lorsqu'on ressent le niveau d'une grande lumière, qui se situe à un degré très, très élevé.

8 ואחר שביין שירד מטה מטה הנה בעלותו ממטה מטה למעלה מעלה תגדל השמחה במאד מאד.

Et après avoir compris qu'il était descendu très, très bas, lorsqu'il s'élève de très, très bas vers très, très haut, la joie devient très, très grande.

וכל זה לא שייך אלא במוחין דאימא שהוא גילוי אור א"ס בבחי' יש והשגה איך שהוא מעלה מעלה כו'

Tout cela ne s'applique qu'à l'intellect (mo'hin) d'Imma, qui est la révélation de la Lumière infinie (Or Ein Sof) selon le mode du yesh et de la compréhension, qui saisit combien elle est très, très élevée, etc.

אבל מוחין דאבא שהם בבחי' גילוי מה שלמעלה מהשגה שם לא שייך מעלה ומטה כלל ומעלה ומטה שוין וכחשכה כאורה שגם חשך לא יחשיך כו'.

Mais l'intellect d'Abba, qui est selon le mode de la révélation de ce qui dépasse la compréhension, ne connaît ni haut ni bas: le haut et le bas y sont tout à fait égaux, et «comme les ténèbres, ainsi la lumière», car «même les ténèbres n'obscurcissent pas», etc.

9 ודקדוק הלשון כחשכה כאורה בשני כפ"י והל"ל [והוה ליה למימר] חשכה כאורה אלא משום דחשכה כאורה בלבד לא סגי אלא לומר שגם החשך לא יחשיך כו'

Et [quant à] la formulation précise kachashekhah ka'orah, avec deux kaf : il aurait fallu dire chashekhah ka'orah, «l'obscurité est comme la lumière». Mais [la raison en est que] chashekhah ka'orah à elle seule suffirait seulement à dire que même l'obscurité n'obscurcit pas, etc. ;

אבל כחשכה כאורה בשני כפ"י משמע דלא זו שגם החשך לא יחשיך והחשך שוה לאור

mais kachashekhah ka'orah, avec deux kaf, implique que non seulement même l'obscurité n'obscurcit pas, de sorte que l'obscurité est égale à la lumière,

אלא אף האור שוה לחשך דכל נהורין מתחשכאן קמ"י [קמיה] כו' וכתר עליון אע"ג [אף על גב] דאיהו אור צח אור מצוחצח אולם הוא כו'.

mais que la lumière aussi est égale à l'obscurité, car «toutes les lumières s'obscurcissent devant Lui», etc. ; et Kéter (la Couronne) suprême, bien qu'il soit une lumière limpide, une lumière éclatante, «est noir», etc.

(ועמ"ש סד"ה שחורה אני ונאווה בפ"י המולך מהודו ועד כוש ואפשר שזהו ענין ב' הכפ"י דחשכה כאורה. כ"ף דכאורה זהו כתר עליון וכמ"ש בד"ה יונתי בחגוי הסלע.)

(Voyez aussi ce qui est écrit à la fin du discours commençant par «Je suis noire, mais belle», au sujet du sens de «qui régnait de Hodu à Kouch». Il se peut que ce soit là le sens des deux kaf de kachashekhah ka'orah : la kaf de ka'orah correspond à Kéter suprême, comme cela est expliqué dans le discours commençant par «Ma colombe, dans les fentes du rocher».

וכ"ף דחשכה זהו כענין כלה ונחרצה. וע"ד שנזכר בזח"א [בזהר חלק א] ד"ג ע"א וכן כרת עיין במא"א [במאורי אור] אות כ' סעיף ט"ו ולגבי אור א"ס ב"ה כחשכה כאורה כו').

Et la kaf de kachashekhah correspond à l'idée de «destruction et décret» (kalah venecheratsah), comme cela est mentionné dans le Zohar, partie I, folio 3a ; de même que karat («retrancher») ; voyez Me'orei Or, lettre kaf, section 15. Et par rapport à la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, «comme l'obscurité, ainsi la lumière», etc.)

ועל זה נאמר ישת חשך סתרו שאין שם אור וגילוי ההשגה כלל אלא ביטול ההשגה

Et c'est à ce sujet qu'il est dit : «Il fit de l'obscurité Sa cachette» : là, il n'y a ni lumière ni révélation de la compréhension, mais seulement l'annulation (bitoul) de la compréhension.

ולכן אין שם בחי שמחה ותענוג בגילוי בחי ביטול זה מאחר דלית מחשבה כו' ואינו נחשב לבחי עליי
[עליה] כלל שאינו עולה ממטה למעלה רק שהוא בא לבחי ומדרגה שמעלה ומטה שוין כו' כנ"ל.

C'est pourquoi il n'y a là aucune qualité de joie et de plaisir dans la révélation de ce niveau d'annulation, puisque « aucune pensée [ne peut Le saisir] », etc. ; et cela n'est nullement considéré comme une élévation, car cela ne s'élève pas d'en bas vers le haut, mais parvient seulement à un niveau et à un degré où le haut et le bas sont égaux, etc., comme indiqué plus haut.

(וזהו היש ה' בקרבנו אם אין פי' אם הגילוי מבחי סדר ההשתלשלות שהיא בחי להנחיל אוהבי יש

(Et c'est là le sens de « Y a-t-il (hayech) D.ieu au milieu de nous, ou non (ayin) ? » Le sens est de savoir si la révélation provient du niveau de l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), qui est le niveau de « faire hériter le yesh à ceux qui M'aiment »,

וזהו היש ה' בקרבנו או שהגילוי מלמעלה מסדר ההשתלשלות מבחי אין וזהו אם אין ועיין בזח"ג [בזהר חלק ג] שלח קנ"ח ב' גם קנה חכמה קנה בינה ב"פ [ב' פעמים] קנה גימט' [גימטריא] יש.

et c'est là le sens de « Y a-t-il (hayesh) D.ieu parmi nous ? », ou bien la révélation vient-elle d'en haut de l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), du niveau de ayin, et c'est là le sens de « ou non (ayin) ». Voir aussi le Zohar, partie III, Chelah, [folio] 158b. De même : « Acquiers la 'Hokhma (sagesse), acquiers la Bina (compréhension) » : kneh (« acquiers »), deux fois, a la valeur numérique de yesh.

אמנם בחי אין הוא בחי העליונה שבחכמה שדבוקה במקורה בחי והחכמה מאין תמצא ועיין בזהר פי' ויקרא ד"ז ע"פ כשמן הטוב ועמ"ש בד"ה צאינה וראינה בענין להצהיל פנים משמן ומ"ש סד"ה שיר השירים בענין

Cependant, le niveau de ayin est le niveau le plus élevé à l'intérieur de la 'Hokhma, qui est attachée à sa source, le niveau de « Et la 'Hokhma se trouve à partir de ayin ». Voir aussi le Zohar, paracha Vayikra, folio 7, sur le verset « Comme l'huile précieuse » ; voir également ce qui est écrit dans le discours commençant par « Sortez et voyez », à propos de « faire rayonner le visage par l'huile » ; et ce qui est écrit à la fin du discours commençant par « Le Cantique des cantiques », à propos de

כי טובים דודיך מ"יין כי בחי' יין הוא המשמח אלקים ובחי' דודיך זהו מה שלמעלה מבחי' השמחה וכנ"ל וע"ש ובד"ה ששים המה מלכות בענין ומעין מבית ה' יצא כו' ובד"ה ושאתם מים בששון):

« Car tes amours (dodecha) sont meilleures que le vin » : car le niveau du vin est ce qui « réjouit Elokim », tandis que le niveau de dodecha est ce qui se trouve au-dessus du niveau de la joie, comme mentionné plus haut ; voir là-bas. Voir aussi le discours commençant par « Il y a soixante reines », à propos de « Une source jaillira de la maison de D.ieu », etc. ; et le discours commençant par « Vous puiserez de l'eau dans la joie ».)

10 קיצור ענין בערב תאכלו מצות וענין שלא הספיק בצקת כו'. ענין יו"ט [יום טוב] שהוא מועדים לשמחה.

Résumé: le sujet de « Le soir, vous mangerez des matsot », et celui de « la pâte n'eut pas le temps », etc. Le sujet du Yom Tov, qui est constitué de « temps fixés pour la joie ».

בחי' מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה. בנהר יעברו ברגל שם נשמחה כו'. וענין שבת בחי' גילוי והחכמה מאין תמצא דלית מחשבה תפיסא ביה.

Le niveau de « Il établit la femme stérile dans sa maison [comme] une mère joyeuse de ses enfants. » « Ils passeront à pied à travers le fleuve ; là, nous nous réjouirons en Lui. » Et le sujet du Chabbat: le niveau de la révélation de « Et 'Hokhma (sagesse) se trouve à partir de ayin », que « la pensée ne peut saisir ».

כי יש בחי' סדר ההשתלשלות עילה ועלול ששרשו מהבינה וז"ש [וזהו שכתוב] נהר היוצא מעדן ושם שי"ך השמחה מההשגה ויש בחי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות בחי' עדן עצמו שעז"נ [שעל זה נאמר] עין לא ראתה כו'

Car il existe le niveau de l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), celui de la cause et de l'effet, dont la racine vient de Bina (compréhension) ; c'est là le sens de ce qui est écrit: « un fleuve qui sort d'Éden », et c'est là que la joie issue de la compréhension trouve sa place. Et il existe un niveau qui dépasse l'ordre de l'hichtalchelout: le niveau d'Éden lui-même, à propos duquel il est dit: « Nul œil n'a vu », etc.

וזהו וקראת לשבת ענג ר"ת [ראשי תיבות] עדן נהר גן דהיינו שנמשך מבחי' עדן שלמעלה מבחי' נהר:

Et c'est le sens de « Tu appelleras le Chabbat délice (oneg) »: [oneg est] formé des initiales d'Éden, Nahar (fleuve), Gan (jardin) ; c'est-à-dire que [le Chabbat] est attiré du niveau d'Éden, qui est au-dessus du niveau du fleuve.

11 ב וזהו ושמרתם את השבת כי קדש היא היא בעצמה היא בחי קדש העליון בחי חכמה מוחין דאבא שמתגלה בשבת.

2. Et voici [le sens de] «Vous observerez le Chabbat, car il est saint (kodesh)» : lui-même est le niveau du Kodesh supérieur, le niveau de 'Hokhma, l'intellect (mo'hin) d'Abba, qui se révèle le Chabbat.

משא"כ יו"ט [יום טוב] נקי מקרא קדש הארה בעלמא מקדש העליון נה"י [נצח הוד יסוד] דאבא בתוך מוחין דאימא שהרי גם ביו"ט [ביום טוב] בגילוי מוחין דאימא צריך להמשיך מוחין דאבא

En revanche, Yom Tov est appelé mikra kodesh («convocation de sainteté») : il n'est qu'un rayonnement du Kodesh supérieur, les Séfirot Netsa'h, Hod et Yessod d'Abba, à l'intérieur de l'intellect d'Imma. Car même à Yom Tov, dans la révélation de l'intellect d'Imma, il faut faire descendre l'intellect d'Abba ;

כי מוחין דאימא הגם שהם בחי יש מ"מ אינם בחי דבר נפרד ח"ו [חס ושלום] אלא הוא היש שנמשך מאין car l'intellect d'Imma, bien qu'il soit dans le mode du yesh, n'est néanmoins pas une chose séparée, à D.ieu ne plaise ; il est au contraire le yesh qui est attiré depuis le ayin.

כי אין ויש חו"ב [חכמה ובינה] הם תרין ריעין דלא מתפרשין ועמ"ש בד"ה ראה אנכי, שתמיד נמשך בחי ביטול מוחין דאבא להיות בחי מוחין דאימא

Car le ayin et le yesh, 'Hokhma et Bina, sont «deux compagnons qui ne se séparent jamais» (et voyez ce qui est écrit dans le discours commençant par «Vois, Moi»), de sorte que le niveau d'annulation de soi de l'intellect d'Abba est constamment attiré pour devenir le niveau de l'intellect d'Imma,

התגלות התענוג שהתענוג הוא ג"כ מהמשכת אור א"ס ב"ה דלית מחשבה וכו' ולא תענוג מהשגת דבר נפרד ח"ו [חס ושלום]

la révélation du plaisir ; car le plaisir aussi provient de l'attraction de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, que «nulle pensée [ne peut saisir]», etc., et non du plaisir de comprendre une chose séparée, à D.ieu ne plaise ;

אלא שניתן ליהנות בגילוי אור זה מחמת ירידת והשתלשלות אור וגילוי זה עד שבא להשגה איך שהוא אור גדול כו'.

mais l'on peut jouir de la révélation de cette lumière en raison de la descente et de l'enchaînement descendant (hichtalchelout) de cette lumière et de cette révélation, jusqu'à ce qu'elle parvienne à la compréhension, [de sorte que l'on comprenne] combien elle est une grande lumière, etc.

12 וכל מה שלמטה מטה כולא קמ"י [קמיה] כלא כו' ועי"כ [ועל ידי כך] שש ושמה בהגלות נגלות אור וגילוי זה.

Et tout ce qui se trouve très, très bas est « comme rien devant Lui », etc. ; et, par cela, on est dans l'allégresse et on se réjouit lorsque cette lumière et cette révélation se manifestent ouvertement.

אך בשמחה זו צריך להמשיך מוחין דאבא ג"כ שתהיה השמחה מגילוי אור א"ס דלית מחשבה כו' (ועמ"ש ע"פ אסרי לגפן אסר יו"ד לבחי' גפן כו')

Mais, dans cette joie, il faut également faire descendre les mo'hin d'Abba, afin que cette joie provienne de la révélation de la Lumière infinie (Or Ein Sof), que « nulle pensée [ne peut saisir] », etc. (Voir aussi ce qui est écrit au sujet du verset « Osri lagefen » (« liant à la vigne ») : oser youd, « il lie le youd » au niveau de la vigne, etc.)

וזהו ענין מקרא קדש כאדם שקורא לחבירו וכמו שהקריאה באדם לחבירו הוא בשמו שהוא רק זיו והארה התפשטות ממנו בלבד.

Et c'est là le sens de mikra kodesh : comme une personne qui appelle son prochain ; de même qu'une personne appelle son prochain par son nom, qui n'est qu'un éclat et un rayonnement, une simple émanation de lui,

כך הוא ענין מקרא קדש מבחי' שם שהוא רק הארה בעלמא מבחי' אבא. וכענין בשכמל"י [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] ויעש דוד שם כו' בחי' נה"י [נצח הוד יסוד] כו'.

ainsi en va-t-il de mikra kodesh : cela procède du niveau d'un nom, qui n'est qu'un simple rayonnement du niveau d'Abba. Cela rappelle « Béni soit le Nom de la gloire de Son royaume à jamais » et « David se fit un nom », etc. : le niveau de Netsa'h, Hod et Yessod, etc.

13 והנה הארה והמשכה זו ביו"ט [ביום טוב] הוא ע"י תפלה והלל אך הם אינם רק מדרבנן ומדאורייתא

נמשך בפסח ע"י אכילת מצה שהוא קטנות אבא

Or, ce rayonnement et cette émanation le jour de Yom Tov s'opèrent par la prière et le Hallel ; mais ceux-ci relèvent seulement d'une ordonnance rabbinique, tandis que, selon la Torah, cette émanation s'opère à Pessa'h par la consommation de matsa, qui correspond à la petitesse (katnout) d'Abba.

כי מצה מוחין דאבא שאין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן ולהיות ידיעה זו בהתינוק הוא

נמשך מלמעלה מן הדעת המושג

Car la matsa est l'intellect (mo'hin) d'Abba, [comme il est dit:] « Un enfant ne sait pas appeler "Abba" [père] avant d'avoir goûté le goût du grain. » Et la présence de cette connaissance chez l'enfant est attirée d'au-delà de la connaissance saisissable (Daat) ;

שהרי ידיעה זו בהתינוק אינו בדעת המושג שהרי אינו יודע איך ומה הוא אביו כי דעת התינוק קטן כו'

car cette connaissance chez l'enfant ne relève pas d'une connaissance saisissable : il ne sait pas comment ni ce qu'est son père, puisque l'esprit (Daat) d'un enfant est petit, etc.

וגם מצה אין בה טעם שאין בה ההגבהה כו' ולמעלה מן הדעת הוא בחי' אבא

La matsa, elle aussi, est dépourvue de goût, car elle ne comporte pas l'élévation, etc. Et ce qui est au-delà de la connaissance (Daat) correspond au niveau d'Abba,

אלא שנמשך בקטנות ולכן נק' בזהר מיכלא דמהימנותא (ועמ"ש מזה בד"ה וספרתם לכם גבי חג השבועות).

mais il est attiré dans un état de petitesse. C'est pourquoi le Zohar l'appelle « l'aliment de la foi » (mikhla dimheimnuta). (Voir aussi ce qui est écrit à ce sujet dans le discours commençant par « Vous compterez pour vous », à propos de la fête de Chavouot.)

והנה המשכת מוחין דאבא במצה אינה אלא בלילה הראשון אבל משם ואילך הגם דכתיב מצות יאכל את שבעת הימים.

Or, l'émanation de l'intellect d'Abba par la matsa n'a lieu que la première nuit ; à partir de là, toutefois, bien qu'il soit écrit : « On mangera des matsot pendant les sept jours »,

ופי' שצריך להאכיל את כל ז' הימים שיהיו נזונין מבחי' אבא וכנודע מספירה שבשבוע הראשון הם ז' מוחין דאבא שמוח החכמה נמשך בכל ז' המדות.

le sens est qu'il faut nourrir les sept jours, afin qu'ils soient nourris du niveau d'Abba. Comme on le sait au sujet du compte [du Omer], la première semaine correspond aux sept mo'hin d'Abba : le cerveau de 'Hokhma est attiré dans chacun des sept attributs émotionnels (midot),

הנה פסח מצרים אינו נוהג איסור החמץ אלא יום א' בלבד לפי שהיו משה ואהרן שהם שניהם מבחי' אבא ולא ימ"ש עמוד הענן כו'

[néanmoins,] à Pessa'h en Égypte, l'interdiction du 'hamets ne s'appliquait qu'un seul jour, car Moché et Aharon étaient présents, tous deux relevant du niveau d'Abba, et «la colonne de nuée ne se retirait pas», etc.,

עננא דאהרן דהיינו בחי' מקיפי אבא והענן היה הורג נחשים ועקרבים שבמדבר שהמקיף מסמא עיני' החיצונים שלא יהיה להם יניקה כו'.

le nuage d'Aharon, c'est-à-dire le niveau des lumières englobantes (makifim) d'Abba ; et le nuage tuait les serpents et les scorpions dans le désert, car la lumière englobante aveugle les yeux des forces extérieures, afin qu'elles n'en tirent aucune nourriture, etc.

14 ולכך הי' [היה] די להם בהמשכת מוחין דאבא בלילה הראשון אבל לדורות ז' ימים תאכלו מצות ומ"מ אין זה אלא שלא לאכול חמץ שלא יהיה יניקה כו'.

C'est pourquoi la transmission de l'intellect (mo'hin) d'Abba leur suffit la première nuit ; mais, pour les générations suivantes, «sept jours, vous mangerez des matsot». Néanmoins, cela ne sert qu'à ne pas manger de 'hamets, afin qu'il n'y ait pas de force nourricière, etc.

אבל מצה מוחין דאבא די בלילה הראשון בערב תאכלו מצות שקבעו הכתוב חובה כי יומם יצוה ה' חסדו יומא דאזיל עם כולהו כו'

Mais, pour la matsa — [qui est] l'intellect d'Abba —, la première nuit suffit : «Le soir, vous mangerez des matsot», que le verset a instituée comme une obligation ; car «Le jour, D.ieu ordonne Sa bonté» : le jour qui accompagne tous les autres, etc.,

עננא דאהרן דכתיב ביה נמי לא ימ"ש עמוד הענן יומם כו' שכולל כל הימים כו'

le nuage d'Aharon, au sujet duquel il est également écrit : «La colonne de nuée ne se retirait pas le jour», etc., lequel englobe tous les jours, etc.

(ע' [עיינ] בפ' אמור דק"ג ע"ב ומ"ש עליו במ"א) והיינו יום ראשון בלבד שהוא חסד כו':

(Voir [le Zohar,] Parachat Emor, folio 103b, et ce qui est écrit à ce sujet ailleurs.) Il s'agit donc du seul premier jour, qui est 'Hessed, etc. :

15 קיצור. ענין קדש. ומקרא קדש. והמשכה זו ביו"ט [ביום טוב] של פסח הוא ע"י המצה ע"ד אין התינוק יודע לקרות אבא כו'. ופ"י מצות יאכל את שבעת הימים:

Résumé. La notion de kodesh et celle de mikra kodesh. Cet influx, le jour de Yom Tov de Pessa'h, s'opère par la matsa, à la manière de « Un enfant ne sait pas appeler "Abba" », etc. Et le sens de « On mangera des matsot pendant les sept jours ».

16 ג והנה נמצא כי ב' מצות הם מצה של לילה הראשון חובה ומצה של כל ימי פסח

3. Il apparaît donc qu'il existe deux [sortes de] matsa : la matsa de la première nuit, [qui est] une obligation, et la matsa de tous les jours de Pessa'h.

ועל בח"י הב' אמר שלא הספיק כו' כי אבותינו לא היו צריכים באמת להיות להם מצה של שימור כל ימי הפסח כנ"ל.

Et au sujet du second niveau, [la Haggada] dit : « [La pâte] n'eut pas le temps », etc. ; car, en vérité, nos ancêtres n'avaient pas besoin d'avoir de matsa gardée pendant tous les jours de Pessa'h, comme mentionné plus haut.

אך זה היה אצלם ממילא שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים פ"י דמה שהקב"ה נקרא מלך מלכי המלכים כפשוטו

Mais, pour eux, cela se produisit de soi-même, car « le Roi des rois des rois se révéla à eux ». Le sens de l'appellation « Roi des rois des rois » donnée au Saint béni soit-Il, au sens simple,

היינו המלכים הם המלכים שלמטה בעוה"ז ומלכי המלכים הם השרים העליונים שבצבא המרום כמ"ש בדניאל ס"י יו"ד ושר מלכות פרס כו' והקב"ה נק' מלך על מלכי המלכים.

est que « les rois » désignent les rois d'ici-bas, dans ce monde, et que « les rois des rois » désignent les ministres célestes de l'armée d'en haut, comme il est écrit dans Daniel, chapitre 10 : « Et le ministre du royaume de Perse », etc. ; et le Saint béni soit-Il est appelé Roi au-dessus des rois des rois.

17 ועוד נק' מלך מלכי המלכים בבחי' מלכותו והנהגתו העולמות ע"י עשר ספירות. המלכים הם נה"י [נצח הוד יסוד].

En outre, Il est appelé «le Roi des rois des rois» sous l'aspect de Sa royauté et de Sa conduite des mondes au moyen des dix Séfirot: «les rois» sont Netsa'h, Hod et Yessod;

ומלכי חג"ת [חסד גבורה תפארת]. ומלך מלכי היינו חב"ד [חכמה בינה ודעת] כי בעולם העשייה מאירים בחי' נה"י [נצח הוד יסוד] ובעולם היצירה מאיר חג"ת [חסד גבורה תפארת] ובעולם הבריאה בינה אך באצילות מאיר בחינת חכמה.

«les rois de» sont 'Hessed, Guevoura et Tiferet; et «le Roi des rois de» est 'Hokhma, Bina et Daat. Car, dans le Monde d'Assiya (Action), brillent les niveaux de Netsa'h, Hod et Yessod; dans le Monde de Yetsira (Formation), brillent 'Hessed, Guevoura et Tiferet; dans le Monde de Béria (Création), Bina; mais, dans Atsilout, brille le niveau de 'Hokhma.

והיינו כי בחכמה שורה אור א"ס ב"ה שהוא הנקרא מלך מלכי המלכים. וע' בזח"א [בזהר חלק א] ד"ג ע"א ובזח"ב [ובזהר חלק ב] יתרו דס"ז ע"ב.

Cela signifie que dans 'Hokhma réside la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, laquelle est appelée «le Roi des rois des rois». Voyez le Zohar, partie I, folio 3a, et le Zohar, partie II, [Parachat] Yitro, folio 67b.

וגילוי חכמה הוא גילוי אור אבא שנגלה בבחי' גילוי לפיכך ממילא לא הניח להחמיץ בצקם כו' להיות יניקה ח"ו [חסד ושלום].

Or, la révélation de 'Hokhma est la révélation de la lumière d'Abba, qui se révéla ouvertement; c'est pourquoi, de lui-même, Il ne les laissa pas faire fermenter leur pâte, etc., [ce qui aurait] procuré une prise, à D.ieu ne plaise.

וכמ"ש ירא את ה' בני ומלך (במשלי כ"ד) דהפירוש כפשוטו היינו כשם שתצטרך ליראה את השם יתברך אע"פ [אף על פי] שאין אתה רואהו. ועם זה תפרוש מן העבירה.

Comme il est écrit: «Crains D.ieu, mon fils, et le roi» (dans les Proverbes, chapitre 24). Le sens littéral est le suivant: de même que tu dois craindre D.ieu, béni soit-Il, bien que tu ne Le voies pas, et qu'ainsi tu t'écarteras de la faute,

כן תצטרך שתתירא מן המלך המולך בארץ ותשים צורתו נכחפניך אע"פ [אף על פי] שאי אתה רואהו ובוזה תנצל מחיוב מיתה למלכות. כן פ"י בכד הקמח ערך יראה.

de même, tu dois craindre le roi qui règne dans le pays, et placer son image devant toi bien que tu ne le voies pas ; ainsi, tu seras préservé de la peine de mort prononcée par le royaume. C'est ainsi que l'explique le Kad HaKemach, à l'entrée « Crainte ».

18 ויש עוד בפ"י הפסוק כמשארז"ל [כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] ירא את ה' בני ומלך. ומלך על יצרך. ושני הפירושים אמת.

Il existe une autre interprétation du verset, comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie : « Crains D.ieu, mon fils, et le roi (oumélekh) » — « et règne (oumélokh) sur ton inclination. » Les deux interprétations sont vraies.

והיינו שע"י היראה האמיתית מה' שהוא מלך מלכי המלכים ע"י ומלך על יצרך שלא להמשך אחר תאות הגשמיות מחמת היראה והביטול.

C'est-à-dire que, par la crainte véritable de D.ieu, qui est le Roi des rois des rois, on peut ainsi « régner sur son inclination » et ne pas se laisser entraîner par le désir des choses matérielles, grâce à la crainte et à l'annulation de soi (bitoul).

19 והיצה"ר [והיצר הרע] הוא החמץ וכמ"ש מכף מעול וחומץ. ולכן ע"י שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה

Et le mauvais penchant est le hamets, comme il est écrit : « de la main du malfaiteur et de l'oppresser [‘hamets’] ». C'est pourquoi, lorsque le Roi des rois des rois, le Saint béni soit-Il, Se révéla à eux,

אזי ממילא לא הספיק להחמיץ כו' אבל אצלינו נעשה חיוב לדורות להיות מצות יאכל את שבעת הימים.

alors, d'elle-même, [la pâte] n'eut pas le temps de lever, etc. Mais, pour nous, cela devint une obligation pour les générations, afin que « l'on mange des matsot pendant les sept jours »,

שהם ז' המדות. שבהם יש שליטה ליצה"ר [ליצר הרע] ששבה"כ [ששכירת הכלים] היה בז"ת [בז' תחתונות] וע"כ צריך להמשיך בהם בחי מצה וביטול.

qui correspondent aux sept attributs émotionnels (midot), sur lesquels le mauvais penchant exerce son emprise, car le brisement des réceptacles eut lieu dans les sept Séfirot inférieures ; c'est pourquoi il faut y faire descendre le niveau de la matsa et l'annulation de soi (bitoul).

20 ועל בחי הראשונה נאמר בעבור זה עשה הוי"י לי בעבור זה בשעה שיש מצה כו' שבעבור המשכת מצה עשה הוי"י הוא גילוי אור אבא.

Et au sujet du premier niveau, il est dit : « C'est à cause de cela que Havaya a agi pour moi » ; « à cause de cela », c'est-à-dire au moment où il y a de la matsa, etc. Car c'est par l'attraction de la matsa que « Havaya a agi », ce qui correspond au dévoilement de la lumière d'Abba.

ופי' דהיינו ענין עשה הוי"י לי היינו מה שנמשך גילוי אור א"ס ב"ה למטה ממש בעולם העשייה.

Et le sens est que l'expression « Havaya a agi pour moi » désigne l'attraction du dévoilement de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, jusque véritablement en bas, dans le Monde d'Assiya (Action).

21 וזהו עשה הוי"י לי. שנמשך גילוי שם הוי"י בעשייה הגשמיות. ואיך אפשר שיומשך אור גדול זה כ"כ [כל כך] למטה עד שיומשך לי ממש עם שאני בעשייה הגשמית במצרים.

Et c'est cela, « Havaya a fait pour moi » : la révélation du Nom Havaya est attirée jusque dans le monde physique d'Assiya. Comment cette grande lumière peut-elle être attirée si bas, jusqu'à être attirée jusqu'à moi-même, alors que je me trouve dans le monde physique d'Assiya, en Égypte ?

זהו אי אפשר רק בעבור זה. דהיינו מה שע"י המצה נמשך מוחין דאבא שהחכמה מאין תמצא שהיא למעלה מסדר ההשתלשלות עד ששם נאמר כחשכה כאורה.

Cela n'est possible que « grâce à cela » : c'est-à-dire que, par la matsa, l'intellect (mo'hin) d'Abba est attiré vers le bas, car « 'Hokhma se trouve à partir du néant » ; elle est au-dessus de l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), au point qu'il est dit à son sujet : « les ténèbres sont comme la lumière ».

22 והשוה ומשוה כו'. לכן יוכל להיות עשה הוי"י לי שיומשך האור לי למטה בעשייה הגשמיות.

« Il est égal et rend égaux », etc. C'est pourquoi il peut se produire que « Havaya ait agi pour moi » : la lumière est alors attirée jusqu'à moi, ici-bas, dans l'Assiya matérielle.

והענין כי הנה כתיב ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך ולא שרף כו' שהם בחי' ב"ע

L'explication est la suivante : il est écrit : « Je passerai dans le pays d'Égypte » ; « Moi, et non un ange », « et non un séraphin », etc., qui correspondent aux niveaux de Béria, Yetsira et Assiya.

וכן באצי' עצמה יש בחי' ב"ע שהמלי' נקי' עשייה שבאצי' וחג"ת [וחסד גבורה תפארת] וכינה הם יצירה ובריאה דאצי'

De même, au sein même d'Atsilout, il existe des niveaux de Béria, Yetsira et Assiya : Mal'hout est appelée l'Assiya d'Atsilout, tandis que 'Hessed, Guevoura et Tiferet, ainsi que Bina, en sont respectivement la Yetsira et la Béria.

וזהו ג"כ פ"י אני ולא מלאך שהמלי' נקי' ג"כ המלאך כו' אלא אני דוקא שהוא ע"י המשכת אור אבא מקור החכמה שהוא אצילות שבאצילות

C'est aussi le sens de « Moi, et non un ange » : car Mal'hout est également appelée « l'ange », etc. Mais « Moi » désigne précisément cela : l'attraction de la lumière d'Abba, source de 'Hokhma, qui est l'Atsilout d'Atsilout.

(ועמ"ש בד"ה ולהבין בתוס' [בתוספת] ביאור ענין וייצר כו' שכמ"כ [שכמו כן] בד' בחי' דצח"מ [דומם צומח חי מדבר] שבאצי' חכמה עילאה היא בחי' מדבר כו' ע"ש)

(Voyez aussi ce qui est écrit dans le discours commençant par « Et pour comprendre », dans l'ajout à l'explication du thème de « Et Il forma », etc. : de même, parmi les quatre niveaux — inerte, végétal, animal et parlant — qui existent dans Atsilout, la 'Hokhma supérieure est le niveau du « parlant », etc. Voyez là-bas.)

לפי שארץ מצרים היה מקום טומאה והוצרך דוקא להיות המשכה עליונה שגם חשך לא יחשיך וכחשכה כאורה והיינו אור אבא ולא אימא כו',

Puisque le pays d'Égypte était un lieu d'impureté, il fallait précisément une attraction supérieure telle que « même les ténèbres n'obscurcissent pas » et que « les ténèbres sont comme la lumière » : il s'agit de la lumière d'Abba, et non d'Imma, etc.

והיינו כי מה שנמשך ע"י מלאך או שליח עם היות שהכל ממנו ית' והמלאך הוא רק שליח וכחומר ביד היוצר הוא בידו ית'.

Autrement dit, ce qui est attiré par l'intermédiaire d'un ange ou d'un émissaire provient, certes, entièrement de Lui, béni soit-Il ; l'ange n'est qu'un émissaire et se trouve entre Ses mains, béni soit-Il, « comme l'argile dans la main du potier » ;

אך עכ"ז [עם כל זה] האור והשפע הנמשך ע"י מלאך ושליח הוא ממקור סדר ההשתלשלות. שמבחי זו נמשך ע"י השתלשלות עילה ועלול ומתלבש בבחי' מלאך או שרף כו'.

néanmoins, la lumière et le flux (shefa) attirés par l'intermédiaire d'un ange et d'un émissaire proviennent de la source de l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout). À partir de ce niveau, ils descendent selon l'enchaînement de la cause et de l'effet, et s'habillent dans le niveau d'un ange ou d'un séraphin, etc.

לא כן ההמשכה שמלמעלה מסדר ההשתלשלות אין המלאך יוכל להיות כלי ושליח לגילוי בחינה זו כו' וזהו ענין אני ולא מלאך כו' ועמ"ש בד"ה ויקרא אל משה.

Il n'en va pas ainsi de l'effusion qui provient d'au-dessus de l'ordre de l'hichtalchelout : un ange ne peut être un réceptacle ni un messenger pour la révélation de ce niveau, etc. Tel est le sens de «Moi, et non un ange», etc. Voyez aussi ce qui est écrit dans le discours qui commence par «Et Il appela Moché».

אך להבין מ"ש אני הוא ולא אחר דמכיון שכבר פירש ולא ע"י מלאך ולא ע"י שרף ולא ע"י השליח. א"כ מי הוא האחר שיצטרך לומר ע"ז עוד אני ולא אחר.

Mais il faut comprendre ce qui est dit : «C'est Moi, et nul autre». Puisqu'il a déjà été précisé : «ni par l'intermédiaire d'un ange, ni par l'intermédiaire d'un séraphin, ni par l'intermédiaire du messenger», qui est donc cet «autre» qu'il faudrait encore exclure en disant : «Moi, et nul autre» ?

23 והענין הוא כי הנה באלול ועד יו"כ [יום הכפורים] מזכירין י"ג מדות הרחמים להיות שהם המשכות עליונות המתגלות בבע"ת [בבעלי תשובה]

L'explication est la suivante : d'Eloul jusqu'à Yom Kippour, nous récitons les Treize Attributs de Miséricorde, puisqu'ils sont des influx supérieurs qui se révèlent à ceux qui font techouva (ceux qui reviennent à D.ieu) ;

כי מאחר שחטא ופגם במה יתוקן אלא ע"י המשכות עליונות שמאד נעלה וכחשכה כאורה כו'. ולכן הם שהמשיכם משה רבינו ע"ה [עליו השלום] בחטא העגל לתקן החטא.

car, une fois qu'une personne a péché et causé une atteinte, comment celle-ci peut-elle être réparée, sinon par des influx supérieurs, d'un degré si élevé que « l'obscurité est comme la lumière », etc. ? C'est pourquoi ce sont ces influx que Moché, notre maître, que la paix soit sur lui, fit descendre lors du péché du veau [d'or], afin de réparer le péché.

24 והנה שם נאמר וימהר משה ויקוד ארצה וישתחו כי ארך אפים ראה אף לרשעים כו'

Or, il est dit: «Et Moché se hâta, s'inclina jusqu'à terre et se prosterna», car «il vit "lent à la colère"», même envers les méchants, etc.

וכדי שלא יהיה יניקה לחיצונים ג"כ זה היה בקשת משה ונפלינו אני ועמך ביקש שלא תשרה שכינה.

Et, afin que les forces extérieures ne puissent pas non plus en tirer leur subsistance, telle fut la requête de Moché: «Que nous soyons distingués, moi et Ton peuple»; il demanda que la Chekhina ne réside pas [sur les nations].

25 והבטיח לו הקב"ה גם את הדבר הזה אשר דברת אעשה הא אילו לא הבטיח לו כן היה שורה

Et le Saint béni soit-Il lui promet aussi: «Cette chose également, que tu as dite, Je l'accomplirai.» Il s'ensuit que, s'Il ne le lui avait pas promis, elle aurait reposé [sur eux],

וכמו בבלעם הגם שהיה מזוהם כו' לפי שהוא ית' כל יכול וכחשכה כאורה כו' גם חשך כו'

comme dans le cas de Bilam, bien qu'il fût souillé, etc.; car Lui, béni soit-Il, est tout-puissant, et «l'obscurité est comme la lumière», etc., «même l'obscurité», etc.

ומשם היה יניקת פרעה באחורי העורף מקום גבוה כו' ולכן עבדים היינו לפרעה במצרים כו'.

Et c'est de là que Pharaon tirait sa vitalité, de l'arrière de la nuque, un lieu élevé, etc.; c'est pourquoi «nous étions esclaves de Pharaon en Égypte», etc.

אך בצאתם ממצרים בעבור זה בשעה שיש מצה המשכת מוחין דאבא שמלמטה באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] שהיא עשיית המצוה היה אור אבא נמשך לי בפנימית בבחי' ישראל ולא נמשך לחיצונים.

Mais, lorsqu'ils sortirent d'Égypte, «à cause de cela», au moment où il y a la matsa — le déploiement de l'intellect (mo'hin) d'Abba depuis le bas, par un éveil d'en bas, qui est l'accomplissement de la mitsva —, la lumière d'Abba était attirée «vers moi», dans la dimension intérieure (pnimiyout), au niveau d'Israël, et n'était pas attirée vers les forces extérieures.

26 וזהו לי ולא לו אלו היה שם לא היה נגאל ולא כאשר מתחלה שהיינו עבדים לפרעה שהיה לו יניקה

מאור אבא מאחוריים כו' וזהו ולא אחר.

Et telle est [la signification de] «pour moi», et non pour lui: «s'il avait été là, il n'aurait pas été délivré»; ce n'est pas comme au début, lorsque «nous étions esclaves de Pharaon», qui tirait sa vitalité de la lumière d'Abba, depuis son revers (a'horaim), etc. C'est là le sens de «et non un autre».

והיינו ע"י המצוה נמשך לי בפנימית ונמצא שהמצוה גרם לצאת ממצרים כי בחפזון כו' המשכת אור
אבא כו'

C'est-à-dire que, par la mitsva, [la lumière] fut attirée «vers moi», dans la dimension intérieure; il s'ensuit que la matsa provoqua la sortie d'Égypte, «car c'est dans la précipitation», etc. — [c'est-à-dire] l'attraction de la lumière d'Abba, etc.

אבל כל ז' הימים הוא אחר יצ"מ [יציאת מצרים] מצות יאכל את שבועת הימים והיינו לדורות כי אבותינו
לא היו צריכים לזה אלא שלא הספיק ממילא כו'.

Mais les sept jours entiers viennent après la sortie d'Égypte: «on mangera des matsot pendant les sept jours»; cela concerne les générations suivantes. Nos ancêtres n'en avaient pas besoin: [la pâte] n'eut simplement pas le temps [de lever], d'elle-même, etc.

(וביאור ענין בעבור זה הנה פ"י מוחין דאבא מבואר למעלה שהוא המשכה מלמעלה מסדר
ההשתלשלות דקמיה כחשכה כאורה ממש מה שאפילו כתר עליון כו' אוכמא הוא קדם כו' ועם היות
דשם בחי"אם צדקת מה תתן לו

(Et voici l'explication de la notion de «à cause de ceci»: la signification des mo'hin d'Abba a été expliquée plus haut; il s'agit d'une attraction provenant d'au-dessus de l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), car devant Lui, «les ténèbres sont comme la lumière», véritablement; même Kéter supérieur, etc., «est noir devant Lui», etc. Et bien qu'à ce niveau s'applique: «Si tu es juste, que lui donnes-tu?»

אמנם כשנמשך ומאיר משם בחכמה עילאה הנק' אבא ונש"י [ונשמות ישראל] נק' בנים לבחי"אבא כמשל
הבן שנמשך ממוח האב ואזי נקרא ההמשכה הנ"ל מוחין דאבא א"כ ע"י נמשך ההמשכה רק בסטרא
דקדושה דוקא ועמ"ש לקמן בענין עבדים היינו כו'.

néanmoins, lorsque [la lumière] est attirée et brille de là dans la 'Hokhma supérieure, appelée Abba — et que les âmes d'Israël sont appelées «enfants» du niveau d'Abba, selon l'image du fils qui provient du cerveau du père —, alors l'attraction mentionnée plus haut est appelée les mo'hin d'Abba. Ainsi, par ce moyen, l'attraction se fait uniquement dans le domaine de la sainteté. Voir aussi ce qui est écrit plus bas au sujet de «Nous étions esclaves», etc.

ויוציאנו ה' אלקינו כו' ועמ"ש בד"ה כי עמך מקור חיים גבי ענין השקיפה ממעון קדשך מן השמים כו'.
וסד"ה שימני כחותם וזהו עזי וזמרת יה שהם או"א [אבא ואימא] ועי"ז זה אלי כו'.

«Et D.ieu, notre D.ieu, nous fit sortir», etc. Voir aussi ce qui est écrit dans le discours qui commence par «Car auprès de Toi est la source de la vie», à propos de «Regarde depuis Ta demeure sainte, depuis les cieux», etc.; et à la fin du discours qui commence par «Place-moi comme un sceau»: «Ma force et mon chant sont Yah», ce qui correspond à Abba et Imma, et, par ce moyen, «Ceci (zeh) est mon D.ieu», etc.

והנה ההמשכה מחכמה עילאה הוא ע"י יסוד אבא המתלבש ביסוד ז"א וזהו ענין בעבור זה ועי"ן בפי' ויצא דק"נ ע"ב בענין פי' וזה שער השמים ובפי' בשלח ס"א א' יתרו דף ע' [עי"ן].

Or, l'attraction provenant de la 'Hokhma supérieure se fait par le Yessod d'Abba, qui est revêtu dans le Yessod de Zeir Anpin; c'est là la notion de «à cause de ceci (zeh)». Voir le Zohar, paracha Vayetze, folio 150b, sur la signification de «Et ceci (zeh) est la porte du ciel»; ainsi que paracha Beshalach, 61a, et Yitro, folio 70.

ועמ"ש בד"ה בחדש השלישי כו' ביום הזה כו' וזהו שבחי' י"ג מדות הרחמים שהן רחמים גדולים בלי גבול עכ"ז [עם כל זה] נק' מדות הרחמים שיש בחי' המגביל הרחמים שלא יומשכו

Voir aussi ce qui est écrit dans le discours qui commence par «Au troisième mois», etc., «en ce jour», etc. C'est pourquoi les Treize Attributs de miséricorde, qui sont des miséricordes immenses et sans limite, sont néanmoins appelés des midot («mesures») de miséricorde: il existe en eux un niveau qui limite les miséricordes, afin qu'elles ne soient attirées

רק במקום הראוי וכענין כל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו כו' ועמ"ש מזה סד"ה ויאכילך את המן.
וזהו ג"כ פי' בעבור זה.

seulement en un lieu qui convient, comme dans l'enseignement suivant : « Il est interdit d'avoir pitié de quiconque est dépourvu de connaissance (déa) », etc. Voyez aussi ce qui est écrit à ce sujet à la fin du discours qui commence par « Et Il t'a nourri de la manne ». C'est aussi le sens de « à cause de cela ».

ופי' ברבות ע"פ זה ספר תולדות אדם זה היינו י"ב שבטים ועם שבט לוי הם י"ג שהם נגד י"ג מדה"ר
[מדות הרחמים] כו'. וזהו רבות עשית אתה ה' אלקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו וגו' (בתהלים ס"י מ')

Et il est expliqué dans [le Midrash] Rabbah, à propos du verset « Ceci (zeh) est le livre des générations d'Adam », que zeh désigne les douze tribus et qu'avec la tribu de Lévi, elles sont treize, correspondant aux Treize Attributs de Miséricorde, etc. C'est le sens de « Nombreuses (rabbos) sont les choses que Tu as faites, ô D.ieu, mon D.ieu ; Tes merveilles et Tes pensées sont pour nous », etc. (Psaumes, chapitre 40).

פי' רבות כל דבר שהוא רב ועצום ע' [עיינן] זח"א [זהר חלק א] פי' ויחי דרמ"ז א' וברבות סוף מגלת אסתר
אתה מוצא שמדות טובות של הקב"ה בהשפע בפרוי ורבו הטוב ברבוי החסד ברבוי הרחמים ברבוי כו'

Le sens de rabbos est toute chose grande (rav) et puissante (voir le Zohar, première partie, Parachat Vayé'hi, folio 247a). Et dans [le Midrash] Rabbah, à la fin de Meguilat Esther : « Tu constates que les attributs de bonté du Saint béni soit-Il sont prodigués avec abondance et multiplication : la bonté en abondance, la bienveillance en abondance, la miséricorde en abondance, en abondance », etc. ;

ע"ש וזהו רבות עשית דהיינו המדות עליונות שלמעלה מהמדה וגבול שנקראו רבות כענין ורב חסד
ורב טוב כו'

voyez là-bas. C'est le sens de « Nombreuses sont les choses que Tu as faites » : cela désigne les attributs supérieurs, au-delà de toute mesure et de toute limite, qui sont appelés rabbos, comme dans « abondant en bienveillance » et « abondant en bonté », etc. ;

עשית שנשתלשלו ונמשכו בעשייה הגשמיות וכדפי' בת"א [בתורה אור] בד"ה ויהי מקץ ועכ"ז [ועם כל זה]
נפלאותיך ומחשבותיך אלינו וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] מחשבתן של ישראל קדמה

« Tu as faites (asisa) » : ils descendirent, degré après degré, et furent attirés jusque dans l'Assiya matérielle, comme l'explique Torah Ohr dans le discours qui commence par « Et il arriva à la fin ». Malgré cela, « Tes merveilles et Tes pensées sont pour nous », comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie : « La pensée d'Israël précéda

לכל דבר וז"ש [וזהו שכתוב] ורב טוב לבית ישראל וכתוב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך כו' ועיין ברכות תולדות פס"ה רבות עשית כו' למה כהו כו'

toute chose. » C'est le sens de ce qui est écrit : « et abondante bonté pour la maison d'Israël » ; et il est écrit : « Que ta bonté est grande, celle que Tu as réservée à ceux qui Te craignent », etc. Voyez aussi [le Midrash] Rabbah, Toldot, section 65 : « Nombreuses sont les choses que Tu as faites », etc., « pourquoi ses yeux s'obscurcirent-ils ? », etc. ;

כדי שיבא יעקב ויטול את הברכות ובפי' בא פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו] ע"פ החדש הזה לכם הצדקה שלכם כו' הרחמים שלכם כו' ע"ש ועמ"ש בד"ה ואכלתם אכול בפי' אשר עשה עמכם להפליא יעו"ש [יעיין שם].

« afin que Yaakov vienne et reçoive les bénédictions » ; et dans Parachat Bo, section 15, à propos du verset « Ce mois-ci sera pour vous » : « La bienfaisance vous appartient », etc., « la miséricorde vous appartient », etc. Voyez là-bas. Voyez aussi ce qui est écrit dans le discours qui commence par « Vous mangerez, en mangeant », au sujet du sens de « Celui qui a agi merveilleusement envers vous » ; voyez là-bas.

27 וזהו בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור. שע"י המרור והמרירות מרחוקו מה' ע"י

מעורר י"ג מדה"ר [מדות הרחמים] כו'

Et c'est là le sens de « C'est à cause de cela : je ne l'ai dit qu'au moment où il y a de la matsa et du maror » : car, par le maror et l'amertume ressentie devant son éloignement de D.ieu, on éveille ainsi les Treize Attributs de Miséricorde, etc.

כמ"ש בד"ה קול דודי הנה זה בא כו' ועיין ברכות בשלח ס"פ כ"ג בענין ואמר ביום ההוא כו'

comme il est expliqué dans le discours qui commence par « La voix de mon bien-aimé ! Le voici qui vient », etc. Voir aussi [le Midrach] Rabbah, Béchala'h, à la fin de la section 23, à propos de « Et l'on dira en ce jour-là », etc.

והענין כמ"ש במנחות דנ"ג יבא זה ויקבל זאת מזה כו' והיינו משה שנתנבא בזה והוא המשכת התורה וכמ"ש סד"ה ראשי המטות גבי לאמר זה הדבר.

L'explication est celle qui est donnée dans Menachot, folio 53 : « Que celui-ci (zeh) vienne et reçoive ceci (zot) de Celui-ci (zeh) », etc. Il s'agit de Moché, qui prophétisait avec zeh, ce qui correspond à l'émanation de la Torah, comme il est expliqué à la fin du discours qui commence par « Les chefs des tribus », à propos de « en disant : Ceci (zeh) est la chose ».

28 והנה התורה נק' נובלות חכמה שלמעלה אכן לעתיד יהיה גילוי פנימית התורה שמפנימית חכמה

שלמעלה וע"ז כווננו ברכות שלעתיד יאמרו ב"פ [ב' פעמים] זה

Or, la Torah est appelée «les fruits tombés (novlos) de la 'Hokhma supérieure» ; mais, dans les Temps futurs, la dimension intérieure (pnimiyout) de la Torah sera révélée, car elle provient de la dimension intérieure de la 'Hokhma supérieure. C'est à cela que [les Sages] ont fait allusion dans [Midrach] Rabba, en disant que, dans les Temps futurs, ils prononceront deux fois «ceci» (zé) :

הנה אלקינו זה כו' זה הוי' דהיינו ע"י שיתגלה ג"כ פנימיות אבא. ועמ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] פ'

תולדות דקל"ה על פסוק זה ואמר ביום ההוא כו'

«Voici, ceci (zé) est notre D.ieu», etc., «ceci (zé) est Havaya»: c'est-à-dire par la révélation également de la dimension intérieure d'Abba. Voyez aussi ce que le Ramaz a écrit sur la paracha Toldos, folio 135, à propos de ce verset: «Et il sera dit en ce jour», etc.

ומ"מ גילוי זה נמשך ע"י היום לעשותם וזהו בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור.

Néanmoins, cette révélation est attirée ici-bas par «aujourd'hui, pour les accomplir»; c'est là le sens de: «C'est à cause de ceci»: je ne l'ai dit qu'au moment où il y a de la matsa et du maror.

דהיינו בבחי' היום לעשותם שאז הוא דשייך בחי' הבחירה. וכמ"ש ראה נתתי לפניך את החיים ואת

הטוב ואת המות ואת הרע ובחרת בחיים.

C'est-à-dire dans le cadre de «aujourd'hui, pour les accomplir», car c'est alors que le choix s'applique, comme il est écrit: «Vois, j'ai placé devant toi la vie et le bien, la mort et le mal; tu choisiras la vie.»

29 והנה איתא בפע"ח [בפרי עץ חיים] מרור גימ' [גימטריא] מות. ור"ל [ורוצה לומר] כי הגשמיות נק' מות ורע

שהוא כלה ונפסד והרוחניות נק' חיים וטוב וכמ"ש מזה בד"ה האזינו השמים וע"כ צריך להיות בחי'

מרור ומרירות ממה שנמשך אחר הגשמיות כו'

Or, il est indiqué dans le Pri Etz Chaim que maror a la même valeur numérique que maves, «la mort». Cela signifie que la matérialité est appelée «mort» et «mal», car elle périt et se désagrège, tandis que la spiritualité est appelée «vie» et «bien», comme cela est expliqué dans le discours qui commence par «Écoutez, ô cieux». C'est pourquoi il faut éprouver le niveau de maror et de l'amertume d'avoir été entraîné par la matérialité, etc.,

ולחיות ובחרת בחיים כו' וזה אינו שייך רק עכשיו אבל לע"ל [לעתיד לבוא] הוא אומר בלע המות לנצח (בישעיה סימן כ"ה). שלא יהיה הגשמיות מעלים ומסתיר כו'.

et accomplir «tu choisiras la vie», etc. Cela ne s'applique qu'à présent; mais, au sujet du Temps à venir, il est dit: «Il engloutira la mort pour toujours» (Isaïe, chapitre 25): la matérialité ne dissimulera ni ne cachera alors, etc.

וזהו ומחה ה' דמעה. אשר דמעה בגימט' [בגימטריא] ק"ך צירופי אלקים שמהם נמשך ההעלם והסתר כו' אלא יהיה כמ"ש והיה הוי' לי לאלקים. ע"ד הקב"ה מוציא חמה מנרתקה כו'.

Et c'est là le sens de: «Dieu effacera la larme», car dim'ah a la même valeur numérique que les 120 combinaisons [du Nom] Elokim, d'où proviennent la dissimulation et le voile, etc. Mais alors, ce sera comme il est écrit: «Havaya sera pour moi Elokim», à la manière de: «Le Saint béni soit-Il fait sortir le soleil de son fourreau», etc.

30 וא"כ אז אין שייך בחי' מרור שהמרור הוא על בחי' ההסתר הנקי מות. כי אז בלע המות כו' ברוחניות וכן בגשמיות ממש.

Si tel est le cas, le niveau du maror ne s'appliquera pas, car le maror se rapporte au niveau de la dissimulation, appelée «mort»; car alors «Il engloutira la mort», etc., sur le plan spirituel comme dans la réalité physique.

וכן בחי' מצה שהוא ענין השימור מהחמץ אינו שייך רק עכשיו אבל לע"ל [לעתיד לבוא] יהי' [יהיה] ע"ד שלא הספיק להחמיץ שא"א לבא לבחי' חמץ ויש גשמי כלל מחמת הביטול כו'

De même, le niveau de la matsa, qui consiste à se garder du 'hamets, ne s'applique que maintenant; mais, dans le Temps à venir, ce sera comme lorsque «[la pâte] n'eut pas le temps de lever»: il sera impossible d'atteindre le niveau du 'hamets et du yéch matériel, du fait de l'annulation de soi (bitoul), etc.;

או כי גם מבחי' חמץ לא יהי' [יהיה] יניקה לחיצונים דהיינו שלא יהי' [יהיה] החמץ בחי' יש וגסות דקליפה ou bien, même du niveau du 'hamets, les forces extérieures ne tireront aucune vitalité; autrement dit, le 'hamets ne sera plus le niveau du yéch et de la grossièreté de la kelipa,

אלא ע"ד ויגבה לבו בדרכי ה' וכמו שבקרבן תודה היו עשרה חלות חמץ. וכמ"ש הטעם ע"פ מזמור לתודה (בסידור).

mais ce sera selon l'expression «Son cœur s'éleva dans les voies de D.ieu», comme dans l'offrande de reconnaissance, qui comportait dix pains de 'hamets; la raison en est expliquée à propos du verset «Psaume de reconnaissance» (dans le Siddour).

והרי ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] ברבות פ' צו פ"ט לע"ל [לעתיד לבוא] כל הקרבנות בטלין וקרבן תודה אינו בטל כו'

Et, de fait, nos Sages, de mémoire bénie, ont dit dans [Midrash] Rabbah, Parshas Tzav, section 9: «Dans le Temps à venir, toutes les offrandes seront abolies, mais l'offrande de reconnaissance ne sera pas abolie», etc.

והרי כל הקרבנות באות מצה חוץ מחמץ שבתודה ושתי הלחם שהן באות חמץ א"כ מזה מוכרח שלע"ל [שלעתיד לבוא] מחמת עוצם הגילוי יתברר ויתעלה גם החמץ ועמ"ש בד"ה וידבר דעשה"ד [דעשרת הדברות] מענין שתי הלחם שהיו באות חמץ

Or, toutes les offrandes sont apportées sous forme de matsa, à l'exception du 'hamets de l'offrande de reconnaissance et des Deux Pains, qui sont apportés sous forme de 'hamets. Il s'ensuit donc nécessairement que, dans le Temps à venir, sous l'effet de l'intensité de la révélation, le 'hamets lui aussi sera raffiné et élevé. Voir aussi ce qui est écrit dans le discours commençant par «Et [D.ieu] parla», sur les Dix Commandements, au sujet des Deux Pains, qui étaient apportés sous forme de 'hamets.

ולכן בחי' בעבור זה זהו דוקא בשעה שיש מצה ומרור שהוא בחי' היום לעשותם. אזי דוקא ממשיכים בחי' זה.

C'est pourquoi le niveau de «à cause de ceci» se rapporte précisément au moment «où il y a de la matsa et du maror», c'est-à-dire au niveau de «aujourd'hui, pour les accomplir». C'est alors précisément que l'on attire le niveau de zeh («ceci»).

הוא גילוי אור א"ס ב"ה הסוכ"ע. דקמיה מעלה ומטה שוין ע"כ נק' זה וכמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא.

C'est la révélation de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), devant laquelle le haut et le bas sont égaux; c'est pourquoi elle est appelée zeh, comme il est écrit: «Je remplis les cieux et la terre.»

משא"כ לע"ל [לעתיד לבוא] אין מועיל בחיי תשובה וכמ"ש בגמרא פכ"ג דשבת דקנ"א ע"ב ע"פ אשר תאמר אין לי בהם חפץ שאין בהם לא זכות ולא חובה כו'.

En revanche, dans le monde futur, la techouva ne sera d'aucune utilité, comme il est dit dans la Guemara, chapitre 23 de Chabbat, folio 151b, à propos du verset : « dont vous direz : "Je n'y trouve aucun plaisir" » : en eux, il n'y a ni mérite ni faute, etc.

31 ועמ"ש בד"ה קול דודי בענין הנה זה בא מדלג כו'. ועו"ל [ועוד יש לומר] לתרץ הקושיא דלעיל בענין מצה זו שאנו

Et voyez ce qui est écrit dans le discours commençant par « La voix de mon bien-aimé », au sujet de « Voici qu'il vient, bondissant », etc. On peut encore proposer, pour résoudre la question posée plus haut au sujet de « Cette matsa que nous

אוכלים על שום מה על שום שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ והלא כבר נצטוו מקודם בערב תאכלו מצות.

mangeons, pour quelle raison ? Parce que la pâte de nos ancêtres n'eut pas le temps de lever » — mais ils avaient pourtant déjà reçu auparavant le commandement : « Le soir, vous mangerez des matsot » —

שי"ל [שיש לומר] שהוא ע"ד מ"ש מגיד מראשית אחרית כמ"ש ברבות פ' בראשית פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו] ע"פ הוא הסובב את כל ארץ החוילה עדיין לא היתה חוילה ואתה אומר הסובב. אתמהא.

que l'on peut dire que cela relève de ce qui est écrit : « Il annonce la fin dès le commencement », comme il est dit dans [Midrash] Rabbah, Parshas Bereishis, section 15, au sujet du verset : « C'est elle qui entoure tout le pays de Chavilah » : « Chavilah n'existait pas encore, et tu dis : "elle entoure" ? C'est étonnant !

אלא מגיד מראשית אחרית וכמ"כ [וכמו כן] כאן עיקר הענין דמצה זו שאנו אוכלים הוא ע"ש [על שם] שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה כו'.

Mais [II] annonce la fin dès le commencement. » De même ici : l'essentiel de ce qui concerne « cette matsa que nous mangeons » tient au fait que « la pâte de nos ancêtres n'eut pas le temps de lever avant qu'Il se révèle », etc.

32 ומ"ש מקודם בערב תאכלו מצות זהו ע"ד מגיד מראשית אחרית. ומ"מ האמת ג"כ כנ"ל דבי בחי מצה הם שזהו ג"כ פי ראשית ואחרית.

Et ce qui est écrit auparavant, «Le soir, vous mangerez des matsot», relève de «annoncer la fin dès le commencement». Néanmoins, ce qui a été dit plus haut est également vrai: il existe deux niveaux de matsa, et cela aussi est le sens de «commencement» et de «fin».

פי ראשית מלמטה למעלה זהו ענין ראשית חכמה יראת ה' שזהו ענין יראה תתאה שע"ז אמרו אם אין יראה אין חכמה והיא המצה הא'.

Le sens de «commencement», de bas en haut, est celui de «Le commencement de la sagesse est la crainte de D.ieu»: il s'agit de la crainte inférieure (yira tata'a), à propos de laquelle ils ont dit: «S'il n'y a pas de crainte, il n'y a pas de sagesse»; et c'est la première matsa.

33 ומזה נמשך אח"כ בחי אחרית היא המצה הב' וכמ"ש בפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך אח רית שזהו בחי יובל.

Et de là se prolonge ensuite le niveau de la « fin » (a'harit), qui est la seconde matsa, comme il est écrit dans le Pardes, dans Erchei HaKinuyim, à l'entrée a'harit, que cela correspond au niveau du Jubilé (Yovel).

וכנודע דיצ"מ [דיציאת מצרים] נמשך מבחי יובל שמשם נמשך החירות כו' ובמא"א [ובמאורי אור] פי אחרית ע"ה [עליו השלום] גימט' [גימטריא] כתר.

Comme on le sait, la sortie d'Égypte découle du niveau du Jubilé, d'où provient la liberté, etc. Et dans Me'orei Or, il est expliqué que a'harit, avec le kolel, a la valeur numérique de Kéter.

והוא ענין שנגלה עליהן מלך מלכי המלכים כו' וזהו מגיד מראשית אחרית פי מגיד לשון המשכה כמו נהר דינור דנגיד ונפיק.

Et c'est là le sens de « le Roi des rois des rois se révéla à eux », etc. C'est aussi le sens de « Il fait connaître (maggid) la fin dès le commencement » : maggid exprime l'idée de faire descendre, comme dans « un fleuve de feu qui s'écoule (naguid) et jaillit ».

שע"י בח"י ראשית שהוא יראה תתאה זכו לבח"י אחרית היינו יראה עילאה שע"ז אמרו אם אין חכמה אין יראה וזהו ובמורא גדול זו גילוי שכינה כו'. וכענין נעוץ תחלתן בסופן כו'.

Car, par le niveau du « commencement », qui est la crainte inférieure, ils méritèrent le niveau de la « fin », c'est-à-dire la crainte supérieure (yira ila'a), à propos de laquelle il est dit : « S'il n'y a pas de sagesse, il n'y a pas de crainte. » Et c'est le sens de « et avec une grande crainte » : « c'est la révélation de la Chekhina », etc. Cela rejoint l'idée que « leur commencement est enchâssé dans leur fin », etc.

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Elle peut être copiée, imprimée et partagée librement, en citant Kehot Publication Society et likuteitorah.com ; elle ne peut pas être vendue. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/likutei-torah/tzav/6/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak